

TURUN
KAUPPAKORKEAKOULU
16-1-1986
KIRJASTO

»Missä on Ellsworth?«

Valtiotieteellisen yhdistyksen perustava kokous pidettiin 25. 11. 1935. Yhdistyksen nyt 50-vuotisessa historiassa voidaan erottaa kaksi vaihetta. Ensimmäistä leimasi yhdistyksen henkisen isän ja ensimmäisen pitkäaikaisen puheenjohtajan (1935—52) Yrjö Ruudun ajatus tieteestä kansanvalistuksena. Vuoden 1952 jälkeen yhdistys alkoi kuitenkin entistä selvemmin muodostua tieteelliseksi yhdistykseksi, joka toimii tutkijoiden välisenä yhdysiteenä, niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kummallakin vaiheella on kuitenkin ollut yksi yhteinen piirre. Valtio-oppi on aina mielletty politiikan tutkimuksena politiikan käsitteen siinä merkityksessä, jossa sen luonnetta on korostettu yhteiskunnallisesti tärkeänä, yhteiskunnan kehitystä määrävänä, määrättyihin instituutioihin liittyvänä toimintana. Tärkeätä on ollut valta ja kyky viedä tahtonsa läpi. Tämän seurauksena politiikan tutkimus on aina ollut pääasiassa kiinnostunut tuosta politiikan kovasta ytimeästä, puolueista, painostusjärjestöistä, kansanedustuslaitoksista, hallituksista, virkamiehistä.

Samana päivänä kun Valtiotieteellinen yhdistys perustettiin maailma valmistautui sotaan. Seuraavan päivän sanomalehdistä saattoivat perustavan kokouksen osanottajat lukea, että sillä aikaa kun he miettivät yhdistyksen sääntöjä, tuntemattomat sotalaivat olivat risteilleet Gottlannin lähistöllä. Yhdistyksen perustajien huolen maailmantilanteen kehityksestä saattoi ymmärtää.

Toinen saman päivän suurista tapahtumista oli tunnetun amerikkalaisen tutkimusmatkailijan Lincoln Ellsworthin katoaminen yhdessä lentäjänsä, englantilaisen Hollick Kenyonin kanssa Etelänavan tutkimusmatkalla. Tämä uutinen tuskin valtioppineita hätkähdytti valtio-oppineina.

Kuitenkin useimmat muut ihmiset olivat ehkä paljon huolestuneempia Ellsworthista kuin sotalaivoista. Mutta politiikan tutkijoita ei tuona aikana juuri ihmetyttänyt se, miksi ihmiset olivat kiinnostuneita Ellsworthin kohtalosta enemmän kuin tuntemattomien sotalaivojen olemassaolosta. Tutkijoille sotalaivat olivat poliittinen uutinen, ei ihmisten arkielämän kiinnostuksen kohteet. Ja kuitenkin sotalaivojen olemassaolo oli vain seurausta niistä yksityisten ihmisten elämäntilanteeseen liittyvistä sosiaalisista (ja välitettynä yksilöpsykologisista) ongelmista, joiden kanssa he päivittäin tuskailivat ja jossa tilanteessa Ellsworthin katoaminen toi heidän elämäänsä turvallista jännitystä.

Viime aikainen keskustelu politiikasta ja arkielämästä on kuitenkin nostanut esiin politiikan käsitteen laajemmassa merkityksessä. Henkilökohtainen ja yksityinen ovat poliittisia siinä missä sotalaivatkin. Myös monet politiikan tutkijat ovat tämän huomanneet. Vaikkeivat vielä kaikki. Mutta politiikan mieltäminen uudella tavalla ei ehkä sekään vielä ole riittävää.

Ensimmäisen Poliitikka-lehden (Poliitikka 1/1959) johdantoartikkelissa Jan-Magnus Jansson totesi, että Suomen poliittisen elämän kartoitus oli edennyt suunnilleen samalle tasolle kuin Afrikan kartoitus Livingstonen ja Stanley'n aikoihin. Vielä oli kuitenkin valtavia valkoisia alueita kartalla, joiden täyttäminen vaati »sellaisten

nuorten tiedemiesten esiinmarssia, joita elähdyttää uranuurtajan henki». Vuonna 1959 suomalainen politiikan tutkimus mielsikin tehtävänsä horisontaalisena.

Mutta onhan olemassa toinenkin ulottuvuus. Vaikka yrityksiä tarttua myös siihen on maamme valtio-oppineiden keskuudessa selvästi esiintynyt viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana, tuntuu toisaalta siltä, että uutta ulottuvuutta ollaan alettu käyttää vasta nyt, politiikan käsitteen laajenemisen myötä. Kieli on vertikaalinen ulottuvuus.

Ovatko politiikan tutkijat kuitenkin tässäkin jälleen 50 vuotta ajastaan jäljessä? Lincoln Ellsworth siirtyi tutkimusmatkoillaan ilmaan jo kauan sitten. Kysymykseen »Missä on Ellsworth?» on oikea vastaus tänään: »Lincoln Ellsworth kuoli vuonna 1951». Ilmeinen opetus tästä taas on se, että vaikka hän omana aikanaan vei tutkimusmatkailua voimakkaasti eteenpäin, ollen muun muassa ensimmäinen Antarktiksien yli lentänyt henkilö (juuri tuolla matkallaan vuonna 1935), hänen »välineensä» oli lentokone, jolla on enää muistoarvo vuonna 1985. Siinä mielessä politiikan tutkijoidenkaan ei pidä haikailla vuoden 1935 saavutuksia vaikka ne saattaisivat nykytilanteessa tuntua jopa uusilta.

On tärkeää vahvistaa toisen ulottuvuuden tutkimusta, mutta samaan aikaan on muistettava, että on olemassa myös »kolmas ulottuvuus». Me elämme avaruus- ja tietokoneaikaa, jossa tiedon edellytykset ja tiedon luonne ovat perusteellisesti muuttuneet. Yhteiskuntien hajautuessa ja politiikan »yksityistyessä» ja »paikallistuessa» myös tieto hajautuu ja tieteen sekä tiedon legitimoitumukset muuttuvat. Tässä tilanteessa ei enää riitä vain määritellä politiikkaa uudelleen, vaan on pureuduttava myös tiedon ja vallan suhteeseen uudella tavalla. Poliitiikan tutkimus tulee entistään disintegroitumaan. Ajatus yleisestä teoriasta on käymässä entistä mahdottoammaksi. Tulevaisuuden poliittinen taistelu keskittyy entistä enemmän yksityisiin tapauksiin vaatien erilaista tietoa (konkreettista, teoreettista, eri tasoista), vaihtelevia poliittisia strategioita sekä aikaisemmasta poikkeavaa tutkimuskäytäntöä.

Jos joku vielä ihmettelee tämän pääkirjoituksen tarkoitusta, voin vakuuttaa, että se on ollut hyvin yksinkertainen: halu onnitella Valtiotieteellistä yhdistystä sen 50-vuotispäivän johdosta ja kuten tapana on, toivottaa sille vielä monia työntäyteisiä vuosia.

ERKKI BERNDTSON